

NOMÉS JAZZ

Història i vodevil

JOAN RIAMBAU

joanriambau@hotmail.com

Eric Hobsbawm és conegut com un dels historiadors més importants sobre els moviments socials del segle XX, autor d'obres com ara *La crisi de la societat agrària i l'invent de la tradició*, però és també un personatge estretament lligat a la història del jazz.

A primers dels anys 30, quan era adolescent, va descobrir els primers discos de *hot jazz* que arribaven a Anglaterra i amb el seu cosí van tenir ocasió -com explica a les seves memòries *Años interesantes. Una vida en el siglo XX* (editat en castellà per Crítica)- d'assistir a una de les vetllades animades per l'orquestra de Duke Ellington, un *breakfast dance*, a la sala de ball Palais de Danse de Londres. Mentre "la massa de ballarins del South London es movien cadenciosament a la pista", Hobsbawm i el seu cosí es van gastar tots els seus estalvis en cervesa mentre escoltaven l'orquestra fascinats.

Ja als anys 50, Hobsbawm va començar a escriure sobre jazz professionalment amb el pseudònim de Francis Newton a *New Statesman and Nation*, i els seus articles rivalitzaven amb els de Kingsley Amis a l'*Observer*. El seu pseudònim, utilitzat per diferenciar la seva afició de la seva carrera universitària, era un homenatge a un injustament oblidat trompetista, Frankie Newton, militant comunista i acompanyant de Billie Holiday en les seves actuacions al Café Society de Nova York i en l'enregistrament del mític *Strange Fruit*. Sovint discutit com a crític, Hobsbawm va ser, però, un dels primers a tractar el jazz no només com un estil de música, sinó com un fet vinculat a la societat i a introduir observacions més pròpies d'histori-

ador i sociòleg que de musicòleg. El 1959 va publicar el llibre *The Jazz Scene*, en plena època del Soho londinenc que retrata Colin MacInnes a la seva novel·la *Absolute Beginners*, un univers de *nens grans* que es negaven a abandonar l'adolescència i es refugiaven en els locals on "la gent que viu de dia es desprèn de les seves inhibicions quan cau la nit".

RECORDS DELS ANYS 60

La vida acadèmica va dur Hobsbawm als Estats Units i es va convertir en un testimoni privilegiat de l'emergència del rock i del *flower*

crític Ralph Gleason, un dels fundadors de la revista *Rolling Stone* i presentador del programa de televisió *Jazz Casual* -reeditat en DVD-, Hobsbawm va poder accedir als cercles del jazz i conèixer a fons Chicago i la seva música, el blues, el jazz i el *gospel* originaris del Mississipí i assentats en la cultura urbana i industrial de la ciutat en els seus potents barris negres. Allà va fer amistat amb Mahalia Jackson -a la qual qualifica d'"una de les millors cantants dels segle XX"- i Lord Buckley, un personatge singular "amb la veu pastosa de director de circ de l'època victoriana, amant del jazz i capaç de recitar la Bíblia o Shakespeare en un impecable llenguatge de carrer negre". Aquesta estrella del vodevil nord-americà, que dalt de l'escenari podia explicar la vida de Crist o les faules d'Isop, rei del monòleg a l'estil del *bebop*, virtuós de la paraula de jazz i pare no reconegut del *rap*, va captivar des d'Al Capone -que li va finançar el seu club, *Chez Buckley*-, fins al còmic Lenny Bruce i Bob Dylan, i alguns dels seus enregistraments -com ara *Euphoria, Hipsters, Flips-ers and Finger-Poppin'*

Daddies i *The Bad Rapping of the Marquis de Sade*- són veritables monuments a l'enginy verbal i a la poesia del jazz.

L'existència de figures com Lord Buckley, que desborden el paper tradicionalment acceptat per al jazz, i les agudes observacions de Hobsbawm sobre la música negra nord-americana i el seu impacte social i cultural, provenen a bastament que una aproximació estrictament musical a la història del jazz i a la seva realitat està lamentablement condemnada a veure's abocada al *loop*, al *remix* o al revivalisme d'avui.

LORD BUCKLEY VA SER UNA MENA DE POETA DEL JAZZ

power a San Francisco. Malgrat que, com ell mateix confessa, "si pots recordar alguna cosa dels anys 60 és que no vas formar-ne part", evoca un concert d'un grup vocal femení de la Motown al Fillmore i l'estranya barreja generacional de Pink Floyd, l'àcid i Che Guevara. I també de l'efervescència del jazz quan convivia una orquestra com la de Duke Ellington en plena forma, amb les propostes d'avantguarda d'Ornette Coleman i Don Cherry, Thelonius Monk i el Miles Davis de *Kind of Blue*.

Gràcies a la seva amistat amb el

TAL COM RAJA

'Kama Sutra' (I)

LLUÍS LLORT

scultura@avui.com

És molt probable que tots, una hora o altra, hàgim sentit a parlar del *Kama Sutra*, fins i tot potser hem fet bromes sobre el seu contingut. Però, què és el *Kama Sutra*? Qui pot dir que l'ha llegit?

Kama és el déu hindú de l'amor. Segons la llegenda, va inspirar al Senyor dels Éssers, el *capo di capi* dels déus, la necessitat de companyia, i no per jugar al parxís. A Kama se l'acostuma a representar com un adolescent i, com el revingudet Cupido, amb un arc i unes fletxes a la mà. I aquest Senyor dels Éssers no només va crear homes i dones, sinó que li va sobrar temps per escriure uns manaments en què dicta i ordena l'existència dels homes en relació a Dharma (mèrit religiós), Artha (riquesa i propietat) i Kama (amor i plaer sexual). Aquests manaments estaven dividits en 100.000 capítols... vaja, que un cop llegits, no els podies posar en pràctica perquè ja t'estaves morint de vell. Els referents a Kama van ser exposats per Nandi, deixeble de Mahadeva en 1.000 capítols; després, altres autors els van reduir a 500 i a 150 capítols, fins arribar a la versió resumida de Vatsyayana, escrita en sànscrit als segles V-VI dC, que deixa aquest tractat d'erotisme en 1.250 versets dividits en set parts.

Però la història d'aquest llibre continua. El 1883, Sir Richard Burton i F.F. Arbuthnot van publicar la traducció a l'anglès del tractat, respectant-ne el contingut íntegre i afegint nombroses notes a peu de pàgina. L'Editorial Pòrtic va traduir aquesta versió anglesa al català el 1988, i ara, el 2004, és La Magrana qui publica la versió catalana d'Àlvar Valls.

L'editorial destaca a la portada que és "la primera edició il·lustrada del *Kama Sutra* en català", però que ningú s'espera dibuixos pornogràfics ni gaire explícits. Katja Enseling ens ofereix unes quantes (més aviat poques, tenint en compte la crida de portada) il·lustracions a cavall del collage, una mica insulses però amb la particularitat interessant que els ulls dels personatges que hi apareixen estan fets amb símbols alfabètics.

Amb tot això no us he parlat del text, que és el que em venia de gust, però em reservo dues parts més d'aquest article per fer-ho perquè, la veritat, és un llibre divertidíssim. D'eròtic en té poc, ara, la distorsió que provoca, sobretot, la distància d'anys i, també en part, la diferència cultural, el converteix en un llibre d'humor.

ARTFÒBIA

GUILLEM CIFRÉ

cifre000@worldonline.es

